

Arkeologisk Rapport

Kommune: Oppdal

Bruksnavn:
**Håggåjerdet, Ålbu,
Ålbu håggåenget, Trøen
vestre, Tørve, Toftåkran,
Utigar, Bakk, Dørrem**

Gårdsnr./bnr.:
**185/2, 188/1, 189/1,
190/1, 193/11, 194/1,
197/1, 198/5, 205/1,
205/2, 206/1, 207/1,
210/1, 211/1**

Arkivsaksnr.: 201301740
Kopi: Oppdal kommune, NTNU-
Vitenskapsmuseet, Riksantikvaren
Vedlegg: Kart, bilder
Kulturminne-id: 216168

Ved/dato: Justin J. L. Kimball, 18.11.2015

Ad: Maskinell søkesjaktning i forbindelse med gangvei mellom Brudalen og Festa på RV70 for Oppdal kommune

Bakgrunn

I henhold til gjeldende forskrifter til Lov om kulturminner (kulturminneloven) er fylkeskommunen delegert ansvaret for å ivareta de samlede verneinteresser knyttet til kulturminner i plan- og utbyggingssaker. Alle kulturminner eller spor etter menneskelig virksomhet fra før reformasjonen, det vil si før år 1537, er automatisk fredet etter § 4 i kulturminneloven.

I forbindelse med plan- og utbyggingssaker kan fylkeskommunen kreve at det foretas arkeologiske registreringer forut for en eventuell godkjenning av planen. Tiltakshaver har etter kulturminnelovens § 9 plikt til å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk fredete kulturminner. Det vil som regel innebære en befaring eller registrering av det aktuelle planområdet av arkeolog fra fylkeskommunen.

I forbindelse med reguleringsplan for gang- og sykkelvei (Brudalen – Festa, riksveg 70), Oppdal kommune, ble det foretatt en arkeologisk påvisningsundersøkelse i det aktuelle planområdet. Hensikten med undersøkelsen var å få klarhet i om det kunne påvises automatisk fredete kulturminner som kunne komme i konflikt med reguleringsplanen. Tiltakshaver for prosjektet var Oppdal kommune.

Praktiske opplysninger

Undersøkelsen ble utført 02.11- 04.11.2015, av Silje Hårstad og undertegnede, Sør-Trøndelag fylkeskommune. Prosjektleder har vært arkeolog Rut Helene Langebrekke Nilsen. Det ble i alt benyttet 24,5 x 2 timer i felt, totalt 49 timer. I tillegg hadde prosjektleder befart planområdet innledningsvis i forbindelse med budsjettering av prosjektet i juni 2015.

Maskinell fflateavdekking ble utført av Harald Rogstad innleid av entreprenørfirmaet Oppdal Maskinkompani. Gravemaskinen var av type Volvo EC140CL på 15 tonn, og skuffbredden var 1,3 m.

Tidligere funn/registreringer

I nærhet til planområdet er det kjente kulturminner i form av et middelalderkirkested, en tradisjonslokalitet, og løsfunn av spydspiss og ringnåler i sølv. For ytterligere informasjon henvises det til Askeladden idnr. 36680, 26746, 17125 og 17126.

Planområdet, beliggenhet og topografi

Planområdet går parallelt med nordlige del av riksveg 70 og omfatter primært beitemark. Topografien består av naturlige skråninger synkende i sørlig retning mot dalen nedenfor. Deler av planområdet er mer ujevnt (særlig i det sørligste området), definert av berg i dagen, bratte/høye skråninger, områder av skog, fordypninger og bekkeleier.

Metode

Påvisningsundersøkelsen ble gjennomført med metoden maskinell fflateavdekking (jfr. Løken, Pilø & Hemdorff 1996; Rønne 2004). Metoden har til hensikt å påvise forhistoriske bosetningsspor og annet som ligger skjult under dagens markoverflate. Dette fordi de synlige sporene er forsvunnet pga. årelang pløying, markbearbeiding og lignende. Matjordlaget fjernes maskinelt ved å anlegge sjakter. Dette gjør det mulig å påvise spor etter nedgravde forhistoriske strukturer i den sterile undergrunnen. Slike strukturer vil som regel fremstå med en annen farge og fyllmasse enn undergrunnen for øvrig.

De strukturene som avdekkes i undergrunnen kan være spor etter forhistoriske huskonstruksjoner (stolpehull, veggrofter eller ildsted), kokegroper (som er forhistoriske stekeovner som fremstår som sirkulære nedgravninger fylt med en blanding av skjørbrønt stein, trekull, kullblandet og brønt sand).

Sjaktene ble gravd slik at de fikk en bredde på omtrent 3,5 - 4,5 m, og det ble totalt anlagt 16 sjakter.

Arbeidet er utført etter instruks og i henhold til "Rutiner for arkeologiske påvisningsundersøkelser ved hjelp av den maskinelle fflateavdekkingsmetoden, Sør-Trøndelag fylkeskommune, april 2001, revidert oktober 2004 og mars 2009."

Dokumentasjon

Sjaktene ble målt inn med ALTUS APS-3 DGPS med CPOS korreksjon. Stort sett var kvaliteten på målingene gode ved at det ble oppnådd RTK fix og dette skal normalt gi en nøyaktighet på centimeternivå i åpent lende.

Utførelse

Det særligste området av planområdet er veldig ujevnt terreng av berg i dagen, og ble ikke sjaktet fordi det ble ansett som uegnet for bosetning. Sjaktene ble plassert parallelt med veien fordi planområdet var veldig langt og smalt. Plassering av sjaktene ble vurdert etter topografiske forhold. Bare de områdene ansett som gunstige for gammel bosetning ble undersøkt. Den ene påviste strukturen ble snittet på forenklet dispensasjon, og dokumentert.

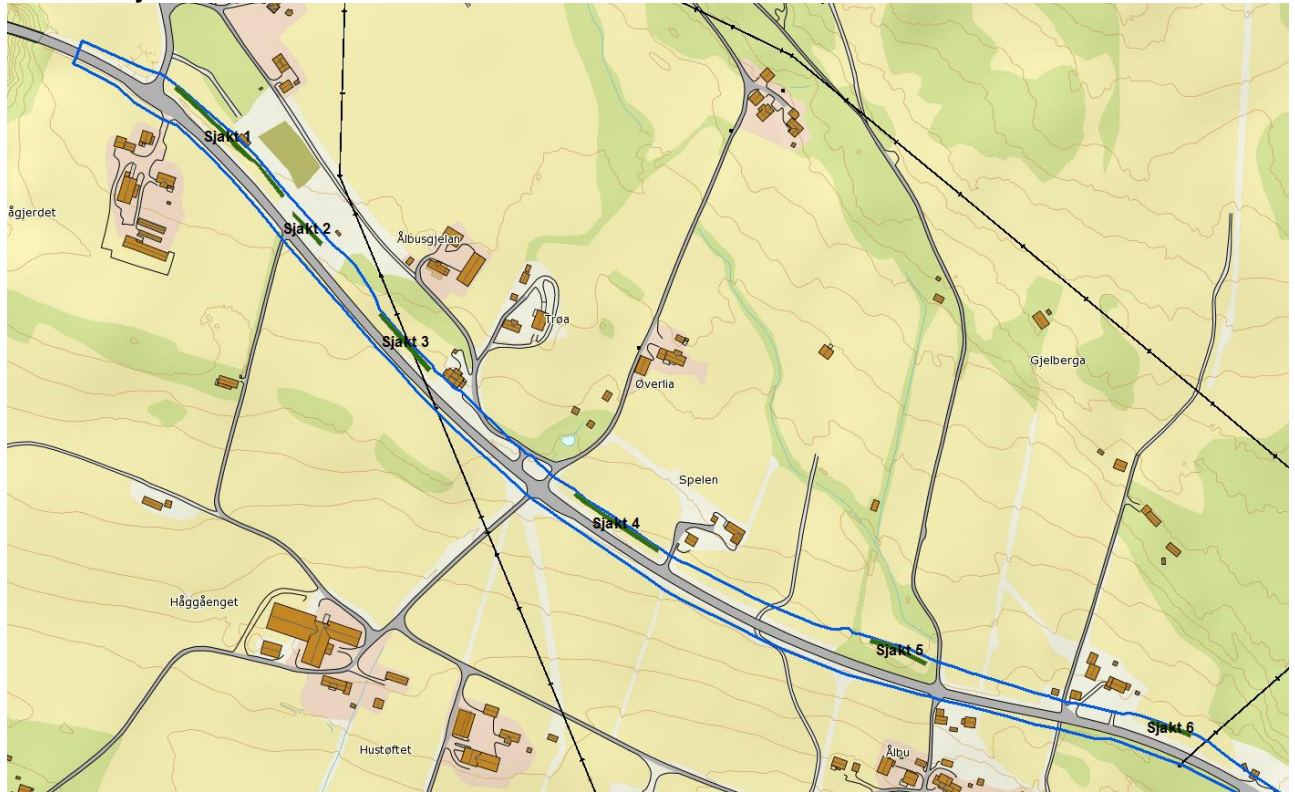
Sjaktbeskrivelse.

Se kart på neste sider for kartfesting av sjaktene.

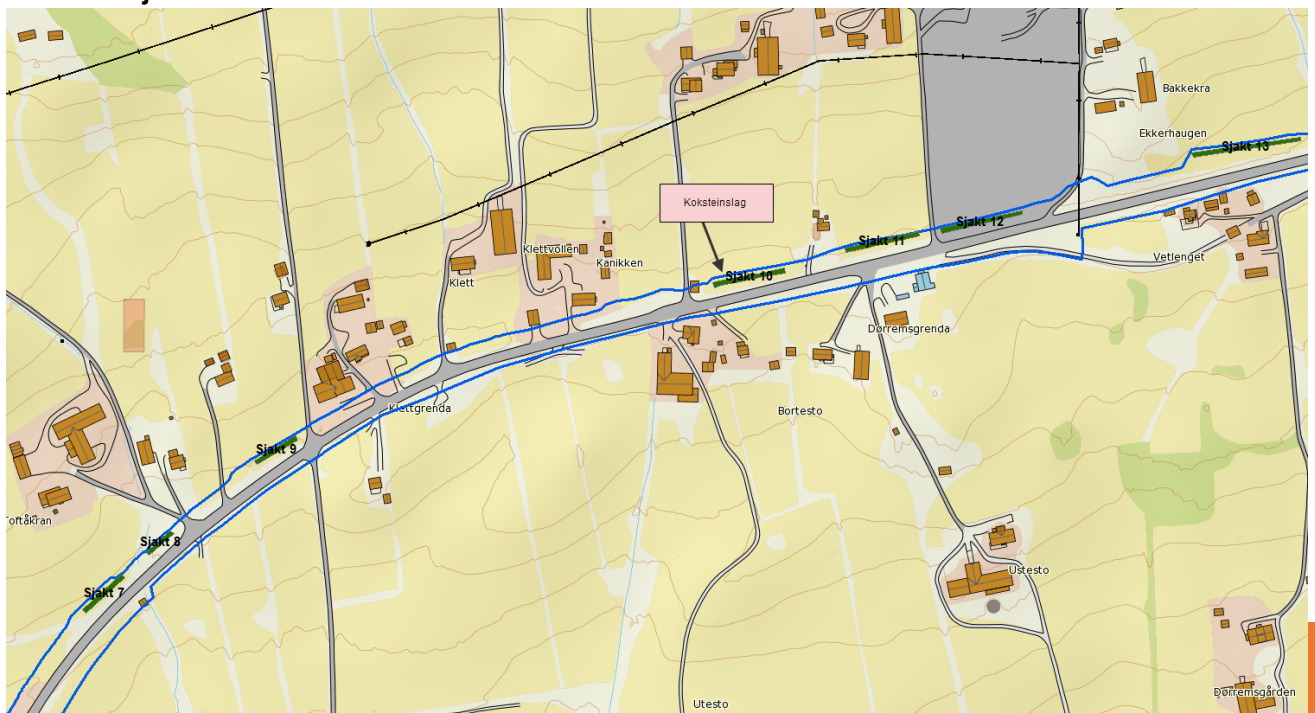
SJAKT	MATJORD	UNDERGRUNN	PÅVISNING
Sjakt 1	20-30cm dyp	Undergrunnen er heterogen farget siltsand. Masse stein i hele sjakten, og berg sørøst for sommerfjøs. Spor av moderne aktivitet.	ingen
Sjakt 2	25-30 cm dyp	Heterogen undergrunn bestående av hovedsakelig rød og gulbrun siltsand med en del grus og forvitret stein.	ingen
Sjakt 3	20-30 cm dyp	Heterogen undergrunn. Veldig rotete med stein, sand og flekker av gammel myr. Mye stor stein i østlig del av sjakt.	ingen
Sjakt 4	10-50 cm dyp	Gul til rødbrun siltsand med mye stein. Innslag av grå og mørk gråbrun silt her og der.	ingen
Sjakt 5	10-30 cm dyp	Heterogen undergrunn av gul til rødbrun siltsand med innslag av mørk gråbrun silt. Mye stein og forvitret berg.	ingen
Sjakt 6	15-30 cm dyp	Heterogen sandholdig undergrunn med innslag av gammel myr. Store steiner i hele sjakten. Spor av moderne aktivitet.	ingen
Sjakt 7	30 cm dyp	Hele undergrunnen er mørk gråbrun sandsilt med masse grus og stein. Mulig påfylt.	ingen
Sjakt 8	35 cm dyp	Heterogen undergrunn av lys grå og mørk gråbrun silt. Noe stein her og der.	ingen
Sjakt 9	30-50 cm dyp	Heterogen undergrunn av lys gulbrun, lys grå og mørk gråbrun silt. Stein i hele sjakten.	ingen
Sjakt 10	Ca. 30-40 cm dyp	Lys gulbrun siltsand med mye stein.	koksteinslag
Sjakt 12	30-50 cm dyp	Vestlige halvdel er lys grå siltsand, østlige halvdel er mørk gulbrun siltsand.	ingen
Sjakt 11	30-50 cm dyp	Mørk gulbrun siltsand med noe mørkere gråbrun siltsand. Mye stor stein i deler av sjakten.	ingen
Sjakt 13	20-40 cm dyp	Vestlige del av sjakten er lys gråbrun silt, deretter okerbrun silt. Mye store stein i hele sjakten.	ingen
Sjakt 14	20-30 cm dyp	Vestlige del av sjakten er mørk gulbrun silt, deretter er undergrunnen uklar på grunn av planering. Steiner i hele sjakten.	ingen

Sjakt 15	30-40 cm dyp	Heterogen farget siltundergrunn. Steiner her og der.	ingen
Sjakt 16	30 cm dyp	Lys gråbrun silt med innslag av okerbrun silt. Sørøstlige delen av sjakt er okerfarget silt. Stein i hele sjakten.	ingen

Oversikt sjakt 1-6

Oversikt sjakt 7-13

Oversikt sjakt 13-16

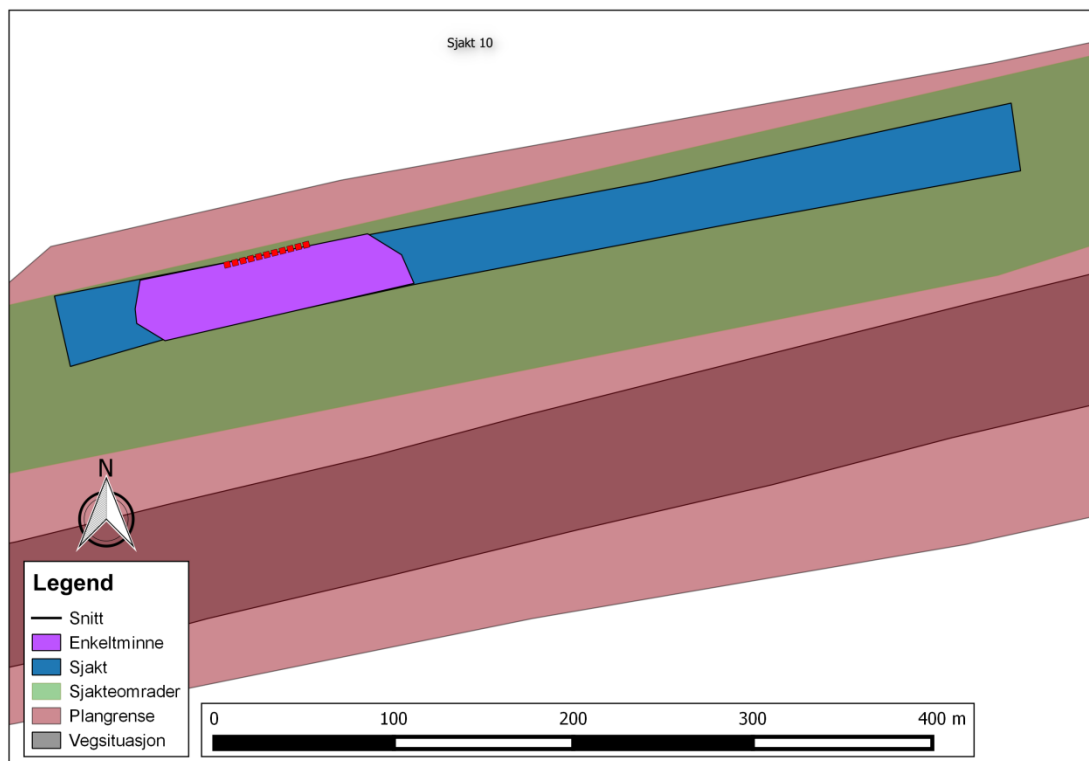
Registrering - idnr. 216168

Et koksteinslag ble funnet i den vestligste delen av sjakt 10. Store mengder skjørbrent stein og kull ble funnet rett under matjordslaget og det ble ansett nødvendig å snitte laget. Resultatet av snittingen avslørte et koksteinslag. Snittingen viste at koksteinslaget lå under ca. 30 cm matjord og er selv ca. 25 cm tykt. Under koksteinslaget er et ca. 30 cm dypt lag av mørk gråbrun siltsand før steril grunn. Koksteinslaget sees i hele sjaktens bredde som er ca. 3,3 m og laget er 15 m langt orientert ØNØ-VSV og antas å strekke seg videre mot nord. Møt sør er det mest sannsynlig fjernet i forbindelse med anlegg av Riksvei 70 og grøft i tilknytning vegen. Dispensert for gjennom forenklet dispensasjon i henhold til prøveprosjektet. Koksteinslaget fortsetter høyst sannsynlig ut over planområdet mot nord. En kullprøve ble tatt ut fra koksteinslaget for C14 datering. Geometri og beskrivelse av kulturminnet er innført i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden og gitt idnr. 216168.

Bilde 1 – Struktur 1, nordlige profil. Målestokk 50cm. Koksteinslag vises i øvre del av bildet.

Sjakt 10 sett mot vest

Sjakt 10 med koksteinslag

Oppsummering og konklusjon

I forbindelse med planlegging av gang- og sykkelsti langs riksveg 70 mellom Brubakken og Festa, Oppdal kommune, ble et foretatt arkeologiske registreringer i form av maskinell søkesjakt. Den arkeologiske undersøkelsen resulterte i at det ble funnet et kokesteinslag. Denne strukturen kan sannsynligvis dateres til middelalderen. Kokesteinslaget ble gravet ut og dokumentert gjennom en forenklet dispensasjon i henhold til Riksantikvarens prøveprosjekt.

Trondheim, 18/11-2015
Justin J.L. Kimball
Arkeolog

Vedlegg: Kart over planområdet med innmålte sjakter

Referanser

Løken, Trond, Pilø, Lars, & Hemdorff, Olle. 1996. *Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksplasser. En metodisk innføring*. AmS-Varia 26. Arkeologisk museum i Stavanger.

Rønne, Ola. 2004. Utgravningsstrategi – flateavdekking. I: Glørstad, Håkon (red.), *Svinesundprosjektet. Bind 4. Oppsummering av Svinesundprosjektet*. Varia 57. Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. Oslo. S.90-95.

Sør-Trøndelag fylkeskommune. "Rutiner for arkeologiske påvisningsundersøkelser ved hjelp av den maskinelle flateavdekkingsmetoden, Sør-Trøndelag fylkeskommune, april 2001, revidert oktober 2004 og mars 2009."